



Miroslav Jílek

A SATAN SE SMÁL Z NEBE

AL edice
press KIOKAN

Příběhy ze světa převráceného vzhůru nohama



Autor podotýká, že všechny události popsané v této knize jsou pravdivé, avšak jakákoli podobnost vystupujících postav s reálnými osobami je čistě náhodná.

Miroslav Jílek

A
SATAN
SE
SMÁL
Z
NEBE

AL
press

edice
KLOKAN

Copyright © Miroslav Jílek, 2016
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Miroslav Jílek, 2016

Redakční úprava Anetta Nová

Grafická úprava obálky Jan I. Říha

Elektronické formáty Dagmar Wankowska

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokán, 2016

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7543-169-1 (pdf)

A satan se smál z nebe

*K*obloze, zahalené od rána do těžkých černých mračen, vyšlehly ohnivé jazyky. Vzhůru k nebeské klenbě se upínaly i oči mladé ženy přivázané ke kůlu uprostřed vysoké hranice. Po tvářích jí stékaly slzy, tělo cítilo narůstající žár. Přes ohnivou clonu už neviděla muže stojící v černých sutanách opodál, už nevnímala náрек a sténání nesoucí se z plamenných pochodní všude kolem, už nevolala Boha, aby jí pomohl. Věděla, že ji zradil, že ji nechal bezmocnou v ruce katanů římskokatolické církve, stejně jako nechal svého syna krvelačnému davu na Golgotě. Proto odvrátila hlavu od bronzového křížku s Kristem, který ji nutil políbit tlustý kněz, když ji katovi pacholci připoutali ke kůlu.

„Nikdy!“ zvolala tak hlasitě, že překvapený kněz lehce zavrával, ale ještě jednou k ní natáhl chluapatou ruku.

„Smiř se s Bohem,“ vykřikl, aby přehlušil hukot ohně, vzrůstající v prudkém větru.

„S jakým Bohem? S tím, co nechal umučit vlastního syna? To není Bůh, ale Ďábel!“

„Jsi prokletá!“ zvolal kněz, „Tvá duše patří pecku!“

„Tvá taky,“ odpověděla žena a zavřela oči.

Kněz se na mladou ženu už nepodíval. Báł se těch slov, vyřčených těsně před smrtí, jako by slyšel prorocství. Rychlým krokem se vrátil k hloučku stejně oděných mužů.

„Ve jménu Boha Všemohoucího!“ zvolal hlubokým hlasem vysoký stařec s dlouhými šedivými vlasy, k němuž ostatní vzhlíželi s viditelnou úctou, „my z nich d'ábla vyženeme, i kdyby hranice svaté inkvizice měly hořet věčně!“ Se samolibým úsměvem pohlédl k hořícím hranicím. „Však ten majetek stojí za to,“ dodal už více méně pro sebe.

Neděle

Broňka Machoně probudilo zběsilé bušení srdce, celé tělo měl zalité studeným potem a ztěžka dýchal. Pořád měl před očima tu ohnivou scénu a ptal se sám sebe, proč se lidé ve jménu Boha zabíjejí. Vždyť on je stvořil k obrazu svému, nebo ne? Z úvah ho vytrhl hlas jeho ženy: „Broňku, vsta-vej! Musíš se převlíknout, pyžamo máš celé propocené.“

„Vždyť nespím, Ivetko,“ zahuhlal rozespale.

„Prosím tě, co se s tebou děje? Celý se chvěješ. Počkej, přinesu ti suché pyžamo.“

Teprve teď si všiml, že Iveta je v noční košili.

„Kolik je hodin?“

„Čtyři ráno.“

„To je dobře. Moc dobře.“

„Proč? Nevidím nic pozitivního na tom, že jsi ve čtyři ráno mokrá, jako když vylezeš ze sprchy, že se klepeš a navíc vedeme tuhle konverzaci.“

„Je dobře, že nemusíme vstávat,“ odpověděl a pohládl jí ruku, když si všiml, že má v očích upřímnou starost.

„Ty máš ale nápady. Ne abys usnul. Za okamžik jsem zpátky.“

Díval se za ní, jak odchází, a když mu zmizela z dohledu, zavřel oči. Znovu měl před sebou hořící hranice. Bylo to šílené a on neměl tušení, co se to s ním děje, proč má tak živé a příšerně děsivé sny. Nemohl si vzpomenout, kdy tyhle noční můry začaly.

Iveta se vrátila s pyžamem a dekou v barvě saharského písku. Převlékl se a nechal ji, aby ho tou dekou přikryla. Neušlo mu, že jí z očí nezmizely obavy, jenže teď nechtěl mluvit o svých problémech. Mlčel a manželka taky.

Už dávno se oba naučili číst v očích toho druhého, už si nepotřebovali všechno vysvětlovat. Měli to štěstí, že se milovali od první chvíle, co se poznali. On se tehdy toulal po horách a Ivetu potkal, když se vracela od babičky. Seděla na staré lavičce, opřená o prkna dřevěné autobusové čekárny. Teplý vítr jí čechral rozpuštěné světlé vlasy a už několik minut pozorovala kluka, co se k ní blížil po silnici. Na zádech měl starý batoh, na prsou se mu houpal foťák a v ruce držel hůl. Zrovna procházel ostrou zatáčkou, když se do ní vřítíl obrovský kamion. Kluk uskočil na poslední chvíli, ale než se svalil do příkopu, stačil za idiotem u volantu zdvihnout ruku se vztyčeným prostředníčkem.

„Na co myslíš?“ zeptala se Iveta, když se vrátila do postele.

„Na naše seznámení. Je to už tak strašně dávno.“

„Já vím, ale čas nezastavíš.“

„Jenže já ti měl na chvílku dojem, jako by to bylo včera.“

„No, to je od tebe hezké, že se ve čtyři ráno mazlíš se vzpomínkami na naše seznámení, ale co takhle zavřít oči a pokusit se znovu usnout.“ Iveta ho něžně políbila.

„A proč bych se nemazlil?“ podivil se Broněk. „Doce-la by mě zajímalo, jestli si taky někdy vzpomeneš, jak to tehdy začalo?“

„To víš, že ano. Když jsi tenkrát uskočil před tím tirákem a spadl do příkopu, bála jsem se, že se ti něco stalo. V první chvíli to vypadalo, že tě zachytil a srazil.“

„Jsem rád, že si vybavuješ podrobnosti,“ řekl Broněk a přitiskl Ivetu k sobě.

„Pamatuji si na všechno,“ zašeptala a znovu ho políbila. „Asi jsi měl tenkrát šťastný den, nebo tvůj anděl strážný zrovna letěl kolem, protože jsi po chvilce z toho příkopu vylezl, oprášil sis kalhoty a vykročil k zastávce, kde jsem čekala na autobus.“

„Jako bych to viděl před sebou.“

„No jo, jenže když jsi došel až ke mně, zůstal jsi stát jako socha. Bylo mi hned jasné, že nevíš, co máš dělat.“

„Ale, ale,“ podivil se, „tohle jsi mi nikdy neřekla.“

„Nebyl důvod.“

„Aha,“ řekl a políbil ji. „A vzpomeneš si, co jsem ti na-konec řekl?“

„Jasně. Pamatuji si to naprosto přesně.“

„Tak schválně, co jsem řekl?“ zeptal se Broněk s ne-skrývanou zvědavostí, protože sám si to už vůbec nepa-matoval.

„Chtěl jsi vědět, jestli mi náhodou neujel autobus.“

„Ne, nic mi neujelo. Přece vidíte, že na vás čekám,“ odpo-věděla dívka a s chutí se zakousla do obloženého chleba.

Mladý muž byl její odpovědí natolik vyvedený z míry, že na ni zíral s otevřenou pusou.

„Copak, ztratil jste v tom příkopu řeč?“

Podle hlasu poznal, že se dívka dobře baví. Rozhlédl se kolem sebe, jestli zdrojem její zábavy náhodou není něco jiného, ale nikoho nespatriil.

„Ne, neztratil. Příjemné to v těch kudlybabkách ale nebylo,“ odpověděl a odtrhl z kalhot bodlák. Dívka k němu natáhla ruku s chlebem a kouskem šunky.

„Chcete ochutnat?“ Otázka zněla nenuceně.

„Ne. Díky.“

„Jak myslíte, ale je to vaše chyba.“

„Jaká chyba? Prostě nemám hlad.“

„Možná, jenže nepoznáte šunku, co dělá moje babička. Podle starého receptu a je vážně božská – tedy šunka. Kvůli tomu receptu přijeli jednou z televize, aby jim babička předvedla, jak ten zázrak dělá. Mimochodem, chleba je taky domácí.“

„Vypadá opravdu skvěle, stejně jako ta voňavá šunka,“ odpověděl mladík. „A co babička, prozradila televizi ten recept?“ zeptal se a odtrhl další bodlák, tentokrát z rukávu u košile.

„Ne. Ale dala televizákům ochutnat a každému ještě kousek přibalila na zpáteční cestu. Prý když už se trmáceli tak daleko...“

Kolem jela skupina cyklistů, roztažená po celé šířce vozovky. To bych rád věděl, co by dělali, kdyby se teď objevil tirák, co mě málem přejel, napadlo mladíka.

„Tak se přece posaďte,“ vybídla ho dívka. „Víte, jak dlouho může trvat, než přijede autobus?“

Mladík neodpověděl, ale sedl si. Jeho bolavá záda se s úlevou opřela o vyšisovaná prkna boudy a nohy si vychnutávaly natažení vleže.

„Odkud jste, slečno? Z daleka?“

„Odtamtud i odjinud,“ odpověděla dívka a jemu se zdálo, že z jejích očí vylétla jiskřička.

„A víte aspoň, kam teď jedete?“

„Tam i onam.“

„To jsem se toho dozvěděl.“

„Nic ve zlém. Jsou dny, kdy je mi úplně jedno, jestli budu tam nebo onde, jestli budu spát na seně nebo v posteli, jestli se vykoupnu ve vaně nebo v řece. To jsou ty nejkrásnější dny v roce.“ Podívala se na mladého muže vedle sebe a smutně dodala: „Ale je jich bohužel málo.“

„Hlavně že jsou. Mám je taky moc rád. A víte, co se mi na nich líbí nejvíc?“

„Ne, ale ráda si to poslechnu.“

„Že v takových dnech dělám všechno, co mě napadne.“ Rukou opsal veliký kruh, aby naznačil šíři možností.

„V tom případě jsme na tom stejně. A smím se vás zeptat, co tady děláte?“

„Já sem jezdím na čundr. V posledních pěti letech každým rokem. Je tu krásně a nezničená příroda. Dřív jsme tenhle kraj objevovali ve dvou.“

„Vy jste sem jezdil s dívkou?“ zeptala se zvědavě plavovláska.

„Ne. S kamarádem, ale odstěhoval se. Teď žije v zahradě.“

Dívce zbýval ještě malý kousek chleba a šunky.

„Vážně nechcete? Víc opravdu nemám.“ Papírovým kapsníkem si otřela špičku nosu.

„Přece vám nesním poslední sousto. Co byste si o mně pomyslela?“

„Že jste nepropásl poslední šanci ochutnat jedinečnou babiččinu šunku.“

V té chvíli mu šunka zavoněla tak lákavě, že natáhl ruku.

„Fakt je moc dobrá. Nebyl by někde ještě kousek?“
mumlal s plnou pusou. „Na oplátku vám prozradím, kdy jede nejbližší autobus.“

„Nic nezbylo. Pokud vím, měl jste dost příležitostí.“

„Jenže vy už dneska nemáte žádnou.“

„Jak to myslíte?“

„Tak, příští autobus pojede až zítra ráno.“

„Nevadí. Nespěchám. Stačí mi, že jste dorazil vy.“

Už podruhé nevěděl, co má říct. Nakonec se jí zeptal:
„Jak jste to myslela, když jste řekla, že vám stačí moje přítomnost?“

„To není těžké uhodnout,“ usmála se dívka. „Líbíte se mi a jste sympatický.“

„Já že se vám líbím a ještě jsem sympatický? To bude asi nějaký omyl, slečno.“

„Proč omyl? To se přece stává, že se potkají dva lidé, řeknou si pár slov a najednou...“

„Co najednou?“

„Najednou jim je spolu dobře. Na duši i na těle. Vy to necítíte?“

„Cítím a chce to panáka,“ poznamenal mladík více méně pro sebe, jenže dívka ho slyšela.

„A máte něco?“

Sáhl do batohu a vytáhl z něj plechovou nádobku v koženém pouzdře. Odšrouboval z ní uzávěr a otevřenou podal dívce.

„Napijte se, je to vážně dobrý.“

Přivoněla k hrdlu, nadzvedla obočí a jen tak mimochodem prohodila: „Pane jo, slivovice, a asi pěkně silná.“

„Dvaapadesát procent,“ pochlubil se.

„Tak na zdraví,“ řekla a přimhouřila oči. Když je otevřela, měl dojem, že v nich vidí ne jednu, ale tisíce pestrobarevných jiskřiček.

„Páni, ta píše,“ vydechla.

„Koukám, že nejste žádná upejpavka.“

„To teda nejsem.“

„Tak na vaši krásu,“ řekl mladý muž a zavdal si z placatky. „Jmenuji se Broněk Machoň, abyste věděla, s kým se opíjíte.“

„Iveta Ottová, abyste zase vy věděl, s kým jste se sešel na téhle autobusové zastávce.“

Broněk se otočil k Ivetě a pohládl ji.

„Už se ti nechce spát?“ zašeptala.

„Ne. Vzpomínání na první chvíle našeho seznámení je lepší. Jestli se nepletu, tak hned potom, co jsme ochutnali slivovici, jsem tě políbil, i když jenom na tvář.“

„Já vím, Broňku. Opírali jsme se o dřevěnou boudu, slunce ještě hřálo a ty jsi svůj polibek zdůvodňoval tradičním rituálem jižních národů. Zato já tušila, že se něco děje. Že právě začíná něco moc hezkého.“

„Taky mě to chytlo, láska moje. Jen jsem ti nemohl říct, jak moc jsem netrpělivý a jak moc po tobě toužím. Chvillemi jsem se dokonce ptal sám sebe, jestli se mi to všechno nezdá.“

„Nemusíš mi věřit, Broňku, ale já to prožívala stejně. Od prvního okamžiku jsem si byla jistá, že právě tohle od života čekám. Neměla jsem vůbec žádnou představu, co bude dál, jen jsem si přála, aby to trvalo dlouho.“

Ráno, když první sluneční paprsky zalily město, Broněk s Ivetou seděli v kuchyni a snídali oblíbené palačinky s meruňkovou marmeládou.

„Schválně, Broňku,“ řekla Iveta, „jestlipak ještě víš, cos mi řekl potom, když jsme se představili?“

„Řekl jsem, že se mi moc líbíš a že jsi obrátila mé srdce naruby.“

„Bravo, vážený pane šéfredaktore, přesně tak. A to srdce obrácené naruby na mě udělalo hluboký dojem.“

„A já bych zase rád věděl, jestli víš, cos mi tehdy odpověděla?“ zeptal se pro změnu Broněk.

„Samozřejmě, ty můj detektive. Řekla jsem, že se mi tvoje slova líbí a že nečekaná vyznání mám ráda.“

„Ale to není všechno, Ivetko. Ještě jsi dodala...“

„Nemusíš mi napovídat,“ zarazila ho, „já to náhodou vím celé. Zeptala jsem se tě, jestli bys v tom vyznání lasky nechtěl pokračovat.“

„A já tě vyslyšel. Nebo snad ne?“

„Ano, ale předtím jsi chtěl vědět, jestli toužím po dalším chvalozpěvu na svou krásu, nebo mě víc zajímá něco o tobě.“

„Jestli se nepletu, tak jsi chtěla slyšet oboje.“

„Správně! Byla jsem moc zvědavá, co mi ještě řekneš. I dnes musím přiznat, že jsi mě nezklamal.“

„Díky. Jenže hned nato jsi mě zaskočila. Pokud si vzpomínám, označilaš mě za pragmatika, což mě, milovníka romantismu, úplně vykojilo.“

„Přesně tak to bylo, lásko moje. Bože, proč jsme si ten krásný film už nepřebráli dříve?“ povzdechla si Iveta.

„Počkej,“ ozval se Broněk, „ještě jsme na něco zapomněli.“

„Na co?“

„Přece na moje vyznání, nebo ne?“

„Ano, máš pravdu. Znenadání jsi začal zpívat:

, Tak abyste to věděla,

*tak já vám vyznám lásku,
tak abyste to věděla, tak já vás miluju. ‘*

„Ty to zpíváš líp než já,“ podotkl Broněk.

„Nech toho! Tehdy jsem měla co dělat, abych se nezačala smát. Proto jsem chtěla vědět, jestli nemáš něco vlastního. Poklekl jsi na pravé koleno, sepjaté ruce přiložil k srdci a s tím nejzamilovanějším pohledem, jaký jsem kdy viděla, jsi řekl, že už nechceš beze mne žít, sám vstávat a uléhat, sám sedět u stolu. Že mě chceš vídat v letních květovaných šatech nebo v zimě zabalenou do kožichu, že chceš všemi póry svého těla vnímat moji krásu, poslouchat se mnou šum moře a podávat mi ruku na horských pěšinách.“

„Ivetko, klobouk dolů,“ zvolal Broněk s ústy plnými palačinky. „Jak je možný, že si to všechno pamatuješ?“

„Jenže ani teď to není celé,“ přerušila ho Iveta. „Potom následovala krátká procházka tvým životopisem. Vlastně se omezila jen na to, že máš před dokončením vysoké školy a že se chceš se mnou oženit, až ji dokončíš.“

Poslední dvě palačinky už dojídali studené, zatímco do kuchyně pronikaly stále teplejší paprsky slunce. Modré nebe za oknem slibovalo krásný den.

„Poslyš, Broňku, už jsi byl u toho doktora?“ zeptala se Iveta, když sklízela ze stolu. Její otázka ho zaskočila. Složil noviny a odložil je na okraj stolu.

„Broňku?“ Zvýšila hlas.

„Ještě ne,“ odpověděl dřív, než mohla něco dodat. „Nestihl jsem to.“

„Ale přece jsi mi slíbil, že...“

„Já vím, lásco,“ přerušil ji. „Já vím, že jsem ti to slíbil, jenže v posledních dnech mám vážně málo času. Ani netušíš, kolik horkých kaštanů teď musím denně tahat z ohně.“

„Ale to nic nemění na tom, že se chováš nezodpovědně. Zdraví je přednější.“

„Neboj. Dám všechno do pořádku. Vždyť mi v podstatě nic není. Pojď, vrátíme se ještě k té autobusové zastávce, co říkáš? Aspoň na chvíli,“ škemral a díval se na Ivetu očima, o kterých říkávala, že patří pojišťovací agentům, když zazvoní u domovních dveří.

„Dej pokoj, už toho bylo dost, ale k tomu doktorovi zajdeš.“

„Zajdu, Ivetko, přece nás toho ještě tolik čeká.“ Broněk labužnický přimhouřil oči.

„Většího romantika jsem v životě nepoznala. Jak to, že se živiš novinářinou? Měl jsi psát milostné básně.“

„Nebo erotické, ty mi jdou líp.“

Redakci deníku Spektrum, kam přešel z celostátního rozhlasu, řídil Broněk Machoň už pátým rokem. Bylo mu pětapadesát a měli s Ivetou dvě dospívající dcery. V poslední době mu tohle ženské trio připomínalo častou nepřítomnost v domě, který si s Ivetou koupili v polovině osmdesátých let, krátce poté, co se holky narodily. Tehdy ještě zvládal roli otce i práci bez potíží. Měl jenom jednu starost, aby rozpoznal svá dvojčátka. Prosil Ivetu, aby mu prozradila, podle čeho má vědět, že tahle malá princezna je Stáňa a ta druhá královská dcera Gita, ale ona se jen smála a říkala: „Vždyť jsi je dělal, tak se snaž!“

Pořád byla neděle, jen slunce se posunulo k západu a ručičky hodin ukazovaly pět minut před šestou. Ve čtvrt na sedm odjel Broněk do redakce a snažil se nevidět Ivetiny smutné oči.

„Já musím, láska,“ řekl, „ale nebudu tam dlouho. Podívám se na obsahy prvního vydání a vyřídím jeden dva telefony, i když...“

S těmi telefony počítal tak na padesát procent. Vlastně očekával jen reakci tiskového mluvčího prezidenta republiky, jenže nevěděl, kdy a v jaké formě se objeví. Protože mobil celý víkend mlčel, měl Broněk nejasné tušení, že se to semele dneska navečer.

„Počkáám na tebe,“ řekla Iveta. „Pokud se zdržíš dýl, dej mi vědět. Stačí zavolat, nemusíš hned posílat sekretářku nebo telegram.“

Miloval její srandičky a vše jí slíbil i proto, že chtěl dnešní den uzavřít jinak než vysedáváním v redakci.

V sekretariátu redakce Spektra se ozval telefon a Broňkova osobní sekretářka, Valérie Rintová, oznámila, že na lince je tiskový mluvčí pana prezidenta. Tak přece, pomyslel si Broněk a pohlédl na hodiny. Sedm večer.

„Chceš s ním mluvit?“ zeptala se Valérie nevzrušeně, jako kdyby zjišťovala, jestli si dá do kávy jeden nebo dva cukry.

„Ano. Předpokládal jsem, že se touhle dobou ozve. Je to jeho styl.“

Doktora Pavla Malíka, tiskového mluvčího prezidenta republiky, Broněk dobře znal ještě z mladých let, kdy v žurnalistice začínali. On byl redaktorem rozhlasu a Malík pracoval v televizi. Proto ho zarazilo, když Malík nasadil poměrně odměřený tón, jímž si stěžoval na neobjektivní informace otištěné v sobotním vydání Spektra.

„To jste skutečně přehnal, pane šéfredaktore. Uvědomujete si vůbec, že se jedná o státní návštěvu na nej-

vyšší úrovni? Pan prezident očekává v zítřejším vydání nejenom vaši omluvu, ale i tiskovou opravu na titulní straně.“

„Žádná oprava ani omluva nebude, pane doktore. S tím nepočítejte.“ Broněk se snažil, aby jeho hlas zněl stejně odměřeně jako Malíkův. Ten si toho buď nevšiml, nebo to jen tak dělal, protože navázal nezměněným tónem.

„V tom případě vystavujete vaši redakci trestnímu stíhání za urážku hlavy státu, šíření poplašných zpráv a záměrné klamání veřejnosti. Uvědomujete si to, pane kolego?“

Tímhle oslovením mu připomněl časy, kdy spolu občas zašli na pivo ke Flekům.

„Samozřejmě. S takovou variantou musím počítat,“ řekl Broněk a podíval se opět na hodiny. Včasný návrat domů zmizel v nenávratnu. Sakra!

„Něco bych vám rád připomněl,“ ozval se po kratší pauze Malík. „Pan prezident vás před rokem přijal a poskytl Spekttru exkluzivní rozhovor, a to i přesto, že jsme tím nechali čekat redakce, které o interview požádaly dříve. A vy, pane kolego, oplácíte naši vstřícnost urážlivým textem plným dezinformací – promiňte, že to tak musím říct – přímo vycucanými z prstu.“

Malík se odmlčel a Broněk teď slyšel jen tikot nástěnných hodin v kanceláři. Je vůbec možné, aby to nevěděli, uvažoval. To opravdu netuší, koho si sem zvou? Zhluboka se nadechl a řekl: „Máte velmi osobitý pohled na skutečný stav věcí, pane doktore. Interview vašeho pana prezidenta,“ tohle oslovení si neodpustil, protože už dlouho zastával názor, že bez těch parazitujících kašpárků se lidé klidně obejdou, „jsme získali hlavně proto, že máme druhý nejvyšší prodaný náklad v České republice. Dobře

víte, že větší už má jen bulvár, ale jistě se mnou souhlasíte, že ten škvár slušní lidé nechtou.“

„Souhlasím,“ řekl suše Malík, „bohužel, v každém případě nám čtenáři bulváru utěšeně přibývají.“

„To ano. Vraťme se však k našemu problému.“

„Velmi rád.“

„Takže z hlediska ovlivňování veřejného mínění mají naše noviny pro vás zásadní význam. Kromě toho vše, co jsme v inkriminovaném článku zveřejnili, není vycucané z prstu, jak jste to formuloval, ale můžeme to doložit fakty.“

„Prosím vás, jakými fakty?“ Sarkasmus v Malíkově hlase nebylo možné přeslechnout.

Na tuhle chvíli se Broněk moc těšil. Čekal, vlastně si byl naprosto jistý, že při zmínce o zdroji, z něhož čerpali informace pro sobotní komentář, Malík zareaguje jedním jediným způsobem.

„Jsou to úředně ověřené originály archivních materiálů,“ řekl a s napětím očekával, jestli se nespletl.

„Snad ne z na...“ Hradní mluvčí se zarazil uprostřed slova.

„Ne! Můžete být klidný,“ reagoval spokojený Broněk, který už věřil tomu, že mluvčí, prezident i lidé kolem nich o minulosti svého hosta nic nevědí.

„Mohl bych je vidět?“ přerušil Broněkovo rozjímání Malík až nečekaně vstřícným tónem.

„Ty archivní materiály?“

„Samozřejmě.“

„Jsou vám k dispozici, pane doktore. Stačí, když mě navštívíte.“

„Dobře. Hodí se vám to hned zítra?“

„Zítra bohužel nemůžu.“

„A co v úterý?“

„Okamžik.“ Broněk zalistroval v diáři. „To by šlo. V kolik hodin?“

„V půl jedenácté?“

„Fajn. Budu vás očekávat.“

„Děkuji. Rád vás po dlouhé době zase uvidím.“

Takhle přeuctivý závěr Broněk nečekal, a protože nechtěl zůstat o nic pozadu, řekl: „Já vás taky, pane doktore. Abych nezapomněl, pozdravujte, prosím, vašeho pana prezidenta.“

„Díky, pozdrav mu rád vyřídím,“ uslyšel Malíkův pobavený hlas.

Broněk Machoň zavěsil, otevřel horní zásuvku pracovního stolu a vytáhl z ní velkou, již rozlepenou obálku. Neměl tušení, kolikrát se v posledních dnech do ní díval, ale obsah byl natolik neuvěřitelný, že se o tom musel pokaždé znovu ujistit. Vyplyvalo z něj, že nadcházející host pana prezidenta byl za druhé světové války aktivním fašistou, odpovědným za nábor mladých mužů do SS divizí na nemalé části Balkánu. Přiložené fotografie ho ukazovaly na tribuně, odkud hovořil k zaplněnému náměstí. Nad hlavou mu vlály obrovské prapory s hákovými kříži a na chodníku, dole pod tribunou, stáli v metrovém rozestupu rozkročení mladí muži v černých vojenských uniformách, paže opřené v bocích. Byli mladí a sebevědomí, stejní jako ti, co stáli ve vyrovnaných řadách před nimi. Z jejich tváří vyzařovalo přesvědčení o vlastní síle a odhodlání bit se pro vítězství fašismu i za cenu nejvyšší. Broněk si prohlížel tvář muže na tribuně a najednou si všiml něčeho, co mu předtím uniklo. Byla v ní stejně fanatická víra jako ve tvářích těch mladých chlapců.

Broněk se zaklonil v křesle a přivřel oči. Seděl tak několik minut a v hlavě se mu střídaly obrazy krvavého šílenství provázející dějiny lidstva od nepaměti. V těch nejkrutějších podobách několikrát explodovalo i ve dvacátém století, mimo jiné i na Balkáně. Nesmyslné války, přinášející utrpení a smrt na jedné straně, větší moc a nové zisky na druhé.

Broněk Machoň se do téhle války vypravil už několikrát, spolu s redakčním fotografem Milošem Tošovským, aby přinesli pokud možno objektivní pohled na obrovskou tragédii. Často se při tom dostali do situací, kdy jim šlo o krk, jenže Miloš chtěl mít fotky nejen autentické, ale i burcující. Spektrum tak patřilo k několika málo médiím, které se nepodílelo na záměrném zkreslování informací. Zato čelilo nevybíravé kritice politických špiček a osočování všech, co poslušně respektují zájmy mocných. Broněk s Milošem to věděli, přesto psali a fotografovali dál. Velmi často měli před sebou vyděšené oči dětí, s nimiž matky prchaly do krytů, když z nebe padaly mírové bomby, jak je nazýval jeden evropský kašpárek.

„Kdyby opravdu existoval Bůh, a ještě k tomu spravedlivý, nikdy by něco takového nedovolil,“ řekl Broněk Milošovi, když procházeli vypálenou vesnicí.

„A proč by to neměl dopustit?“ zeptal se Miloš. „Jsme přece jeho dílo, takže tohle,“ rozpráhl paže, jako by chtěl obejmout celou tu hrůzu kolem, „to je taky jeho dílo.“

Měl pravdu, povzdechl si Broněk, když se teď díval na černobílé fotografie před sebou. Bůh nás stvořil a my zase války. Jsme jeho dílo a jsme takoví, jaké nás chtěl mít. Kdyby se mu to nelíbilo, jistě by to změnil. Ze vzpomínek ho vytrhl telefon.

„Prosím?“

„To jsem já. Vždyť mě vidíš na displeji.“
„Jasně. Ahoj! Promiň, Ivetko, neříval jsem se. Copak se děje?“
„Nic, jen jsem chtěla vědět, jak se máš.“
Okamžitě poznal, že něco není v pořádku.
„Je pozdě, vid’?“ řekl s upřímnou lítostí. „Za chvíli jsem u tebe. Vážně.“
„No, kvůli mně spěchat nemusíš. Já dneska svátek nemám. Zato tvoje dcera...“
„Do háje!“ zabručel Broněk. „Já jsem úplně zapomněl.“
„A ne poprvé.“
„Jenže dneska to dřív nešlo, věř mi. Doma si o tom promluvíme, ostatně, jde o sobotní komentář v našich novinách. Panu prezidentovi se nelíbil, což jsem předpokládal, takže mi volal Malík. Říkal jsem ti, že se ozve?“
„Neříkal. Povídals, že čekáš jeden nebo dva telefony a že se podíváš na obtahy prvního vydání.“
„Rozhodně jsem nestál o to, aby tohle za mě vyřizoval někdo jiný.“ Proč se jen ženské pletou do mužských záležitostí, vztekal se Broněk.
„Snažím se to pochopit,“ přesladce zašveholila Ivetka, které neušlo, že její miláček nastartoval na první našlápnutí.
„Za chvíli jsem doma. Už mám sbaleno.“
„Počkám na tebe.“
Broněk vypnul telefon, z komody vytáhl předem koupené dárky a strčil je do aktovky. Vypnul klimatizaci a zavřel dveře kanceláře.

Černá limuzína se vyhoupla z podzemních garáží a naježila na nedávno opravenou vozovku. Už na první křižovatce odbočila vpravo na hlavní silnici a zařadila se mezi

auta, vracející se opožděně z víkendu. Broněk přizpůsobil rychlost stále ještě hustému provozu a poslušně se sunul v koloně nervózních řidičů. První kapky deště dopadly na čelní sklo. Zapnul stěrače a nastavil cyklovač na střední chod. Napadlo ho, že by měl Ivetu někam vzít, někam hodně daleko od hlučícího davu. Musel se usmát. Často a rád si vypomáhal tím, co někde četl, nebo viděl. Vezmu ji tam, kde se hory vypínají k nebi, říkal si, nebo kde šumí moře či voní rozkvetlé louky.

Pouliční lampy osvětlující magistrálu soupeřily s neonovými reklamami na okolních domech. Provoz zeslábl a několik nedočkavců hned sešláplo plynový pedál. V jednu chvíli musel Broněk hodně přibrzdit, když se před něho vmáchl bílý mercedes. Řidič vzápětí znovu zapnul levý blinkr a vrátil se do vedlejšího jízdního pruhu, ale po pár metrech celý manévr zopakoval. Hulvát, pomyslel si Broněk, jemuž počínání namyšleného řidiče připomnělo mladíka, co ho před několika dny navštívil v redakci. Normálně by ho nechal personálnímu oddělení, ale tenhle kluk byl synem Alexeje Vondry, bývalého spolužáka z gymnázia. Vondra mu volal, prý aby mu z kluka udělal žurnalistu, protože doma nemluví o ničem jiném.

„Tak vy chcete být novinářem. A proč?“ zeptal se Broněk, sotva se mladý muž pohodlně rozvalil v koženém křesle. Sám zůstal za pracovním stolem, aby nemusel vstávat, kdyby zazvonil telefon. Od mladíka ho dělily skoro tři metry. Že by alegorie generačních rozdílů, napadlo ho. Usmál se, zato mladík proti němu několikrát přežvýkl, než uznal za vhodné odpovědět.

„Protože to dneska frčí,“ odpověděl bez zájmu.

„Asi jsem vám nerozuměl, mladý muži?“

„Čemu, že to frčí? To znamená, že je to v módě. Holky na to letěj. Už mi rozumíte?“ Povznesený pohled mladého muže znamenal jen jedno – pohrdání.

„Ne,“ odpověděl Broněk. „Na co že to letěj?“

„Vy ste fakt divnej. Přece na kluky, co nosej novinářský placky.“

„Aha.“

Mladý muž vylovil krabičku cigaret a vytáhl z ní tenkou cigaretu.

„Tady se nekouří!“ zarazil ho Broněk. Předchozí mladíkovo drzost přešel, ale tahle mu vyrazila dech. Přitom mu neušlo, že mladý muž není zvyklý na zamítavé odpovědi. Ten si ještě chvílku pohrával s cigaretou, ale pak ji beze slova zastrčil zpátky do krabičky. Přehodil si nohu přes nohu a s výrazem, že tohle se neodpouští, si Broňka vyzývavě prohlížel.

„Co jste dosud dělal?“ chtěl vědět Broněk, aniž dal najevo, že mu neušel vzdorovitý výraz mladého adepta žurnalistiky.

„Co bych dělal?“ Mladík pokrčil rameny. „Rád cestuju. Do Londýna a Paříže, byl jsem na Mauriciu, jo, a každou chvíli šupajdím do Alp. I v létě. Lyžoval jste v létě na ledovci? Třeba na Kitzsteinhornu?“

„Tam jsem byl, ale nelyžoval.“ Broněk se významně podíval na hodinky, jenže mladík si toho nevšimal.

„Vaše chyba. Je to super. Měl byste to zkusit.“

„Díky za radu. Jenže já se vás ptal na něco jiného.“

„A na co?“

„Chci vědět, co umíte. Například, co jste už napsal, nebo dokonce publikoval. Už mi rozumíte?“

Mladý muž se vrtěl v křesle, tupě zíral na Broňka, ale mlčel.

„Chcete přece u nás pracovat?“ zvýšil Broněk hlas, aby se ujistil, že nemluví svahilsky.

„No jo. Jasně že chci.“

„Tak mi odpovězte.“

„Ale já nevím, co po mně chcete? Už jsem vám všechno řekl.“

„Bohužel jste mi zatím neřekl vůbec nic z toho, co by mě zajímalo. Do vašich oblíbených výletních destinací a letního lyžování na ledovci mi nic není.“

„Táta říkal, že si nemám dělat starosti, že je všechno zařízený,“ vyhrkl mladík a třesoucími prsty křečovitě svíral krabičku cigaret.

Broněk se zhluboka nadechl a vydechl. „Mladý muži, buďte tak hodný a prozradte mi ještě, jaký plat byste si u nás představoval? Jinak řečeno, jak velký by měl být váš měsíční příjem, abychom si aspoň tentokrát rozuměli.“

„Dvacet pět, vlastně ne, třicet. Co říkáte, třicet tisíc?“

Kéž by na tomhle světě bylo všechno tak prosté jako tenhle kluk, pomyslel si Broněk a pokusil se vyloudit co nejpríjemnější úsměv.

„Mladý muži, vaše představy o novinářině vám závidím. Ale abychom se dostali k nějakému konci. Elév má u nás osm tisíc.“

„Elév? A to je kdo?“ Mladík matně tušil, že něco zkažil, ale nevěděl co. Ještě ráno, když odcházel z domova, ho táta ujišťoval, že se nemá čeho bát, protože ten člověk, Machoň, s nímž se má setkat, všechno ví. Stačí, když se představí a řekne, kdo ho posílá.

Broněk pozoroval neklidného jinocha a zvažoval, co mu ještě řekne. Bylo to poprvé, co se takhle přímo setkal se zástupcem „zlaté mládeže“.

„Elév je člověk, který nic neumí, v životě ještě nic nedokázal a čeká ho moc velká dřina, než se něco naučí. Ovšem za podmínky, že bude poctivě makat.“

„A kolik že ten elév u vás může dostat?“

„Osm tisíc a tříměsíční zkušební dobu.“

„Já tady nejsem nikomu pro srandu,“ vykřikl mladík. Tváře mu zahořely jak pochodně. Vstal a plný vzteku zvolal: „Ujišťuji vás, že o tom řeknu otci. Asi jste zapomněl, že je senátorem?“

„Nezapomněl, chlapče, jenže ani já tady nejsem nikomu pro srandu. A nezapomeň to vyřídít tatínkovi.“

Z toho rozhovoru měl tenkrát dost smíšené pocity. Bylo to poprvé, co se tváří v tvář setkal s někým, koho by ani ve snu nenapadlo, že otcův vliv a peníze nevyřeší všechno, a kdo nemohl pochopit, že všichni lidé nejsou stejní. Toho mladíka to muselo totálně vykoletit, pomyslel si Broněk. Zároveň si uvědomil, že ho čeká nepříjemný rozhovor s Vondrou, kdysi angažovaným svazákem, dnes angažovaným demokratem. Ta tragikomičnost ho natolik zaujala, že chvíli uvažoval o tom, jestli má člověk vůbec právo soudit druhého, pokud ho svým jednáním neohrožuje. Nejsme-li zbaveni svobody, musíme mít právo volby, ať už se týká naší životní cesty, myšlení nebo jednání, připomínal si Broněk svá životní kréda. Zapnul rádio. Eric Clapton hrál a zpíval svou *Got you on my mind*.

Děšť ustal a Broněk vypnul stěrače. Zastavil před domem, ale vůz do garáže nedal. V předsíni se pozdravil s Ivetou a zamířil do koupelny. Byl utahaný a bez nálady. V zrcadle uviděl bledý, unavený obličej s kruhy pod očima a prohlubující se vrásky. Všiml si, že vlasy mu začínají šedivět.

Zavřel oči a vtom uslyšel ten hlas: *Srabe, proč zavíráš oči? Proč se na sebe pořádně nepodíváš? Já vím, žádnéj příjemnej pohled, vid’? Jak ses vytahoval na toho mladýho kluka, co sice nic neumí, ale byl vychovaný tak, že všechno smí, tak to se ti teda povedlo. Ale mohl jsi být velkorysejší, že jo?*

„Vždyť já nic neříkám,“ utrousil Broněk.

Říkáš, neříkáš, ale myslíš si to. Myslíš si, že se tě to netýká, že jsi bez viny. Jenže ono to tak není, chlapče. Copak tě v osmdesátým devátým nehřálo u srdce, že bolševik končí, že na něj přece jenom došlo?

„Já vím, na to se nedá zapomenout.“

Ano, přesně tak, ale proč to říkáš?

„Protože uteklo dost let a já dnes vzpomínám a srovnávám.“

To nedělej!

„Proč? Srovnávat by měl člověk pokaždé, když se něco změní. Jak jinak pozná, že změna byla k lepšímu?“

To jistě, ale často ho to potom mrzí. Jen si vzpomeň na ty nadšené davy, které v euforii zaplňovaly Václavák, na masy, které si vůbec nepřipouštěly, že po lidovém veselí bude pohádka konec a nastane tvrdá realita.

Broněk Machoň se oběma rukama opřel o umývadlo a díval se na člověka, hledajícího odpovědi na otázky vlastního svědomí.

„Sakra!“ vykřikl. „Proč naslouchám hlasu, který mě schválně provokuje? Každý, kdo nebyl blbej, přece věděl, o co v listopadu šlo. A kdo to nevěděl, na toho při rozkrádání majetku nic nezbylo. Stále se opakující scénář, v němž moc a majetek jsou jediné cíle všech válek a revolucí.“

Broněk se začal křečovitě smát.

Co se směješ, človče? Jsi snad klaun, který má obveselovat davy, nebo se směješ své zbabělosti?

„Jaké zbabělosti?“ ohradil se Broněk. „Já nejsem zbabělec!“

No tak dobře. Omlouvám se.

„A to mi má stačit?“

Už jsem se omluvil.

„Tak už mi dej pokoj!“

Broněk se vysvlékl a vlezl pod sprchu. Voda čistila tělo i duši. Neměl tušení, jak dlouho tam stál, když zaslechl Ivetin hlas.

„Broňku, nechceš už toho nechat?“

Vypnul sprchu, odsunul dveře sprchového koutu a spatřil Ivetu. Stála tam v noční košili a zvědavě si ho prohlížela.

„Jsi tu dlouho?“ zeptal se místo odpovědi.

„Ne. Proč se ptáš?“

„Jen tak,“ odpověděl a doufal, že neslyšela jeho samomluvu. „Hned budu hotovej a oslava může začít.“

„Na oslavu je už pozdě, ale jestli jsi skončil s tím monologem, můžeš si jít lehnout. Máš odestláno.“

„S jakým monologem?“

„Nedělej, že nevíš, o čem mluvím. Není to poprvé, co si před zrcadlem povídáš sám se sebou a ještě ke všemu šermuješ rukama.“

„Aspoň to s těma rukama sis mohla odpustit.“

„Proč bych to dělala? To je náhodou na tvým produciování to nejlepší.“

„Hned jsem u tebe,“ přerušil ji, „a ne abys usnula, víš co nás čeká...“

„Měla jsem dojem, že tě něco trápí, ale jak vidím, spletla jsem se.“

„Určitě.“

„Ale v tom, že mi nabízíš milování, se snad nepletu?“

„Ne!“

„To jsou mi ale zvraty.“

„Zvraty jsou součástí života, Ivetko. Bez nich by byl fádni.“

„Jo. To máš pravdu,“ odpověděla, zatímco on se zalíbením hleděl na její stále krásné tělo, rýsující se pod noční košilí.